

Vergaderjaar 2023–2024

36 372

Wijziging van de Penitentiaire beginselenwet in verband met aanvullende maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie

Nr. 22

VOORSTEL VAN WET ZOALS DAT LUIDT NA DE DAARIN TOT EN MET 12 MAART AANGEBRACHTTE WIJZIGINGEN

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is de Penitentiaire beginselenwet te wijzigen in verband met de noodzaak aanvullende maatregelen te nemen tegen georganiseerde criminaliteit tijdens detentie;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Penitentiaire beginselenwet wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1, wordt na onderdeel f een onderdeel ingevoegd, luidende:
g. afdeling voor intensief toezicht: afdeling waar gedetineerden op grond van artikel 14, tweede lid, worden ondergebracht in verband met de noodzaak van intensief toezicht;

Aa

In artikel 2, derde lid, wordt «welke voor het doel van de vrijheidsbenaming of in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in de inrichting noodzakelijk zijn» vervangen door «welke voor het doel van de vrijheidsbenaming, het belang van de handhaving van de orde of veiligheid noodzakelijk zijn».

B

In artikel 14, tweede lid, wordt de zinsnede «alsmede met het delict waarvoor zij zijn gedetineerd» vervangen door «, het delict waarvoor zij zijn gedetineerd alsmede met de intensiteit van het toezicht dat op de gedetineerde noodzakelijk is».

C

Artikel 17 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het eerste lid worden, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel b door een puntkomma, twee onderdelen toegevoegd, luidende:

- c. tot het geven van het bevel, bedoeld in artikel 40d;
- d. tot het verlengen of wijzigen van het bevel, bedoeld in artikel 40e;
- e. tot het weigeren van de aanwijzing van een rechtsbijstandverlener als bedoeld in artikel 40a, vijfde en zesde lid.

2. Aan het tweede lid wordt een volzin toegevoegd, luidende: Op de behandeling van een bezwaarschrift op de beslissingen bedoeld in het eerste lid, onderdelen c en d, is artikel 73, vijfde tot en met negende lid, van overeenkomstige toepassing.

Ca

Aan artikel 18 wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. In afwijking van het vierde lid geldt een termijn van twaalf maanden voor verzoekschriften van een betrokkene die is geplaatst in een afdeling intensief toezicht of een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d.

D

Artikel 38 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het zevende lid, wordt de zinsnede «De in artikel 37, eerste lid, onder g, h, en i, onder 2° genoemde personen en instanties» vervangen door «De in artikel 37, eerste lid, onder g, h, i, onder 2°, en j genoemde personen en instanties.».

2. Na het zevende lid worden twee leden toegevoegd, luidende:

8. Op een bezoek van de in artikel 37, eerste lid, onder j, genoemde personen aan de gedetineerde die is geplaatst in een afdeling voor intensief toezicht of in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, wordt visueel toezicht gehouden. Dit toezicht mag niet ertoe leiden dat vertrouwelijke mededelingen in het onderhoud bij derden bekend kunnen worden, met uitzondering van de opname van het audiovisueel toezicht als bedoeld in artikel 38a, eerste lid.

9. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over het toezicht, bedoeld in het achtste lid. De voordracht voor een krachtens de eerste zin vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Da

Na artikel 38 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 38a

1. Van een bezoek van de in artikel 37, eerste lid, onder j, genoemde personen aan de gedetineerde die is geplaatst in een afdeling voor intensief toezicht of in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, wordt een audiovisuele opname gemaakt, die niet wordt bekeken of beluisterd.

2. Een opname van het audiovisueel toezicht, bedoeld in het tiende lid, wordt in bewaring gegeven aan de Nederlandse orde van advocaten, bedoeld in artikel 1 van de Advocatenwet, die deze opnames voor een termijn van vijf jaar bewaart en daarna vernietigt, zonder deze te bekijken of te beluisteren.

3. Indien er een redelijke verdenking is dat een rechtsbijstandsverlener zich schuldig maakt aan deelname aan een criminele organisatie, als bedoeld in artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht, en er een redelijke verdenking is dat een gedetineerde, voor wiens rechtsbescherming de rechtshulpverlener zorg draagt, zich schuldig maakt aan deelname aan dezelfde criminele organisatie, kan de officier van justitie de rechter verzoeken haar toestemming te verlenen de audiovisuele opnames van hun gesprekken op te vragen bij de Nederlandse orde van advocaten, ten behoeve van de strafvordering.

4. Indien de rechter de toestemming, bedoeld in het voorgaande lid, verleent, verstrekt de Nederlandse orde van advocaten de opnames van het audiovisueel toezicht aan de officier van justitie.

E

Aan artikel 39 worden drie leden toegevoegd, luidende:

5. Een telefoongesprek met een gedetineerde die is geplaatst in een afdeling voor intensief toezicht of een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, kan binnen Nederland uitsluitend worden gevoerd vanuit door Onze Minister aangewezen plaatsen met een aangewezen toestel. De persoon met wie de gedetineerde telefoneert dient zich voorafgaand aan het telefoongesprek deugdelijk te legitimeren. Telefoongesprekken vanuit het buitenland kunnen enkel met toestemming van Onze Minister en onder door hem gestelde voorwaarden worden gevoerd. Onderdeel van de voorwaarden is dat wordt bepaald in welke taal het gesprek gevoerd mag worden.

6. Onze Minister wijst de plaatsen aan van waaruit kan worden getelefoneerd met een gedetineerde die is geplaatst in een afdeling voor intensief toezicht of een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d.

7. Het vijfde en zesde lid zijn niet van toepassing op een telefoongesprek met een rechtsbijstandsverlener, tenzij een bevel als bedoeld in artikel 40d is gegeven dat mede een beperking of uitsluiting van telefoonverkeer inhoudt.

F

Na artikel 40 worden drie artikelen toegevoegd, luidende:

Artikel 40a

1. De gedetineerde die verblijft in een afdeling voor intensief toezicht of in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, doet opgave aan de directeur van ten hoogste twee rechtsbijstandsverleners die toegang hebben tot de gedetineerde.

2. In afwijking van artikel 37, eerste lid, draagt de directeur zorg dat brieven of andere poststukken, gericht aan of afkomstig van andere rechtsbijstandverleners dan de aangewezen rechtsbijstandverleners bedoeld in het eerste lid, niet worden uitgereikt aan de gedetineerde.

3. Vrije toegang van de rechtsbijstandverlener als bedoeld in artikel 38, zevende lid, tot een gedetineerde die verblijft in een afdeling voor intensief toezicht of in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, is beperkt tot de aangewezen rechtsbijstandverleners bedoeld in het eerste lid.

4. Het recht op het voeren van telefoongesprekken met een rechtsbijstandverlener op de wijze als voorzien in artikel 39, vierde en vijfde lid, is voor de gedetineerde die verblijft in een afdeling voor intensief toezicht of in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, beperkt tot de aangewezen rechtsbijstandverleners, bedoeld in het eerste lid.

5. De aangewezen rechtsbijstandverlener, bedoeld in het eerste lid, kan – met toestemming van de gedetineerde – Onze Minister verzoeken zich vanwege bijzondere omstandigheden te laten vervangen door een rechtsbijstandverlener van hetzelfde kantoor. Indien de aangewezen rechtsbijstandverlener niet werkzaam is binnen een kantoor, kan hij zich laten vervangen door diens vaste vervanger. Het tweede tot en met vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vervangende rechtsbijstandverlener. Onze Minister beslist tijdig.

6. De gedetineerde heeft het recht om bij Onze Minister een met redenen omkleed verzoekschrift in te dienen, strekkende tot het toestaan dat de gedetineerde een of meer andere rechtsbijstandverleners aanwijst die toegang hebben tot de gedetineerde indien bijzondere omstandigheden hiertoe aanleiding geven. Onze Minister beslist tijdig.

7. Het eerste tot en met vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing op een op grond van het zesde lid aangewezen rechtsbijstandverlener.

8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld over de uitvoering van dit artikel. De voordracht voor een krachtens de eerste zin vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt niet eerder gedaan dan vier weken nadat het ontwerp aan beide kamers der Staten-Generaal is overgelegd.

Artikel 40b

1. In afwijking van artikel 38, eerste lid, en artikel 39, eerste lid, heeft de gedetineerde die verblijft in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, het recht op:

a. ten hoogste een keer per week een telefoongesprek te voeren als bedoeld in artikel 39, eerste lid;

b. ten hoogste een keer per week bezoek te ontvangen als bedoeld in artikel 38, eerste lid.

2. Op het telefoongesprek en het bezoek wordt toezicht uitgeoefend.

3. De gedetineerde ontvangt per bezoekomment slechts een volwassen persoon dan wel een minderjarige vergezeld van ten hoogste een volwassen persoon.

Artikel 40c

1. In afwijking van artikel 38, eerste lid, en artikel 39, eerste lid, heeft de gedetineerde die verblijft in een afdeling voor intensief toezicht het recht op:

a. ten hoogste twee keer per week een telefoongesprek te voeren als bedoeld in artikel 39, eerste lid;

b. ten hoogste twee keer per week bezoek te ontvangen als bedoeld in artikel 38, eerste lid.

2. Op het telefoongesprek en het bezoek wordt toezicht uitgeoefend.

3. De gedetineerde ontvangt per bezoekmoment slechts twee volwassen personen, waarvan er een gelijktijdig de gedetineerde kan bezoeken, dan wel een minderjarige vergezeld van ten hoogste een volwassen persoon.

G

Na artikel 40c wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

HOOFDSTUK VIIA. BEVELEN VAN ONZE MINISTER

Artikel 40d

1. Onze Minister kan bevelen dat de gedetineerde die verblijft in een afdeling voor intensief toezicht of in een extra beveiligde inrichting als bedoeld in artikel 13, eerste lid, onderdeel d, aan beperkingen wordt onderworpen die in het belang van de openbare orde of veiligheid buiten de inrichting noodzakelijk zijn:

a. bij aanwijzingen dat de gedetineerde zijn contacten gebruikt voor ernstig intimiderende of levensbedreigende activiteiten in de buitenwereld, of

b. indien gelet op de aard van de verdenking, de aard van het misdrijf of de misdrijven waarvoor de gedetineerde is veroordeeld, de omstandigheden waaronder dat misdrijf of die misdrijven zouden zijn begaan of zijn begaan, of gelet op de persoonlijkheid van de gedetineerde, een gevaar voor de openbare orde of veiligheid moet worden aangenomen.

2. Een gevaar bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, kan in ieder geval worden aangenomen indien de gedetineerde wordt verdacht van of is veroordeeld wegens deelneming aan een organisatie die tot oogmerk heeft het plegen van misdrijven waarop een gevangenisstraf van twaalf jaren of meer is gesteld, terwijl de gedetineerde volgens de verdenking of veroordeling van die organisatie als oprichter, leider of bestuurder, bedoeld in artikel 140, derde en vierde lid, van het Wetboek van Strafrecht, kan worden aangemerkt.

3. Het bevel kan inhouden:

a. een beperking of uitsluiting van de mate waarin de gedetineerde in staat wordt gesteld individueel dan wel met andere gedetineerden aan activiteiten deel te nemen, in afwijking van artikel 21;

b. een beperking of uitsluiting van deelname aan gemeenschappelijke activiteiten, in afwijking van artikel 23;

c. een beperking of uitsluiting van het ontvangen en verzenden van brieven en het intensiveren van toezicht daarop, in afwijking van artikel 36;

d. een beperking of uitsluiting van het ontvangen van bezoek en het intensiveren van toezicht daarop, in afwijking van artikel 38;

e. een beperking of uitsluiting van telefoonverkeer en het intensiveren van toezicht daarop, in afwijking van artikel 39;

f. een beperking of uitsluiting van het onderhouden van contacten met de media en het toezicht daarop, in afwijking van artikel 40;

g. een beperking van het recht op het kennis nemen van het nieuws, in afwijking van artikel 48, eerste lid;

h. een uitsluiting van deelname aan overleg, bedoeld in artikel 74;

i. auditief toezicht bij gesprekken tussen de rechtsbijstandverlener en de gedetineerde, onder de voorwaarden bedoeld in het negende lid.

4. Het bevel kan de rechten van derden buiten de inrichting beperken.

5. Het bevel is schriftelijk. De maatregelen zijn gemotiveerd. Voor zover het bevel alle contacten van de gedetineerde met de buitenwereld beperkt, is het bevel ten hoogste drie maanden van kracht. In de overige gevallen is het bevel ten hoogste twaalf maanden van kracht. Het bevel duurt niet langer dan strikt noodzakelijk. Onze Minister kan het bevel

telkens verlengen met een periode van ten hoogste dezelfde periode. Het bevel vermeldt telkens de duur van de daarin opgenomen maatregelen.

6. Onze Minister kan het openbaar ministerie, de politie of het gerecht dat de zaak in laatste instantie feitelijk heeft behandeld om advies vragen over de inhoud van het bevel. Onze Minister kan de directeur inlichtingen vragen over de omstandigheden van de gedetineerde.

7. Indien het bevel uitsluitend berust op de persoonlijkheid van de gedetineerde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, dient de Minister in zijn bevel een advies van een gedragsdeskundige te betrekken.

8. Het bevel beperkt de vrijheid van verkeer tussen de rechtsbijstandverlener en de gedetineerde niet.

9. Het toezicht als bedoeld in het derde lid, onderdeel i, bestaat uit het maken van opnamen van de gesprekken en wordt toegepast indien de Minister een bevel als bedoeld in het derde lid, onderdelen c, d of e, toepast. Onze Minister wijst een commissie aan waarvan de leden uitsluitend bevoegd zijn van de gemaakte geluidsopnamen kennis te nemen en Onze Minister te informeren of nader onderzoek naar de rechtsbijstandsverlener noodzakelijk is. Over de uitvoering van het auditief toezicht, de samenstelling van de commissie en haar taken, worden bij algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld.

10. De directeur draagt zorg voor de uitvoering van het bevel.

11. Het bevel laat de bevoegdheden van de directeur op grond van het bepaalde bij en krachtens deze wet onverlet.

Artikel 40e

1. Indien Onze Minister dat aanvaardbaar acht, kan hij op verzoek van de gedetineerde beperkingen die volgen uit het bevel opheffen. Onze Minister kan aan de opheffing voorwaarden verbinden.

2. Artikel 18 is van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat in plaats van de in artikel 18, vierde lid, genoemde termijn van zes maanden, een termijn van vier weken geldt bij een bevel dat alle contacten van de gedetineerde met de buitenwereld beperkt, en een termijn van drie maanden voor overige bevelen.

3. Onze Minister wijzigt een opgelegde beperking ten gunste van de gedetineerde of trekt hem in, indien nieuwe feiten of omstandigheden daartoe aanleiding geven. Onze Minister kan op grond van nieuwe feiten of omstandigheden een bevel wijzigen ten nadele van de gedetineerde.

H

Aan artikel 42 wordt een lid toegevoegd, luidende:

5. Over de uitvoering van het eerste en tweede lid worden bij algemene maatregel van bestuur nadere regels gesteld.

I

Het opschrift van Hoofdstuk XIII. komt te luiden: **HOOFDSTUK XIII. BEROEP INZAKE PLAATSING, OVERPLAATSING EN TEGEN BESLISSINGEN OP VERZOEKSCRIFTEN.**

J

In artikel 72, eerste lid, wordt «de artikelen 17 en 18» vervangen door «de artikelen 17, 18 en 40a, vijfde en zesde lid».

K

Aan artikel 73 worden vijf leden toegevoegd, luidende:

5. Bij de behandeling van het beroepschrift op een bevel als bedoeld in artikel 40d, kunnen, in afwijking van het bepaalde in artikel 65, derde lid, partijen die verplicht zijn inlichtingen te geven dan wel stukken over te leggen, indien daarvoor gewichtige redenen zijn, het geven van inlichtingen dan wel het overleggen van stukken weigeren of de commissie mededelen dat uitsluitend zij kennis zal mogen nemen van de inlichtingen onderscheidenlijk de stukken.

6. De commissie beslist of de in het vijfde lid bedoelde weigering onderscheidenlijk de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd is. Indien de commissie heeft beslist dat de weigering gerechtvaardigd is, vervalt de verplichting.

7. Indien de commissie heeft beslist dat de beperking van de kennisneming gerechtvaardigd is, kan zij slechts met toestemming van de andere partij mede op de grondslag van die inlichtingen onderscheidenlijk die stukken uitspraak doen.

8. Indien de toestemming wordt geweigerd, wordt de zaak verwezen naar een andere commissie die op het beroep beslist.

9. De Raad doet zo snel mogelijk uitspraak.

ARTIKEL II

Onze Minister voor Rechtsbescherming zendt binnen drie jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

ARTIKEL III

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven,

De Minister voor Rechtsbescherming,